

Anexa nr. 2 la Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 3919 / 20.04.2005

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A IV-A

GEOGRAFIE

(introducere în geografie: de la localitatea natală la planetă)

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 3919 / 20.04.2005

București, 2005

NOTĂ DE PREZENTARE

Noul curriculum de *Geografie* pentru clasa a IV-a își propune să contribuie la construirea orizontului de existență cotidiană a elevului (începând de la localitatea natală, până la nivelul planetei). Programa concretizează viziunea asupra existenței individuale și sociale în lumea contemporană, bazată pe **perceperea corectă a unor evenimente care au loc simultan**, atât în orizontul local și apropiat, cât și la nivelul țării, al continentului natal și al lumii contemporane. Acest spațiu, de la localitate la planetă, reprezintă orizontul-sursă al informațiilor referitoare la viața cotidiană, la comunitate și la societatea zilelor noastre.

În acest context, un rol foarte important îi revine școlii în a-l ghida pe elev în formarea unei imagini obiective asupra raporturilor spațiale și temporale care caracterizează realitatea observabilă în mod direct sau mediat. Din această perspectivă, prezentul curriculum oferă aparatul conceptual și metodologic pentru descoperirea și explorarea, de către elev, a mediului geografic, asigurând trecerea gradată de la abordarea unor elemente, fenomene și procese specifice orizontului local, la cele ale țării, ale continentului și ale planetei ca întreg, ceea ce este cunoscut sub numele de „treceri succesive de scară”.

Pentru dirijarea acestui demers de cunoaștere, învățarea va fi axată pe o serie de activități ca:

- observarea (liberă sau dirijată) a realității înconjurătoare, în mod direct sau mediat;
- raportarea realităților teritoriale mai restrânse la cele cu o întindere mai mare;
- utilizarea informațiilor elementare din surse diferite de informare;
- raportarea elementelor observate la suporturi cartografice simple;
- interpretarea unei informații cartografice minime și intuitive;
- exersarea trecerii de la o scară la alta, prin hărți succesive simple, cu elemente esențiale care reprezintă realități ale spațiului geografic, ordonate de la localitatea natală la planetă;
- identificarea și selectarea unor informații specifice, din sursele mass-media.

Noul curriculum de *Geografie* pentru clasa a IV-a prezintă selectiv, sintetic, esențializat, structurat pe niveluri și în sisteme succesive, elementele de geografie a orizontului local, caracteristicile geografice generale ale României și diferențierile sale regionale (unde se pune din nou accent pe orizontul regional apropiat), situarea României în continentul european și în lume.

Conținuturile prevăzute în cadrul programei nu au semnificație în sine, ci numai în relație cu obiectivele învățării, servind strict la realizarea acestora.

Un element important îl constituie posibilitatea realizării unei legături mai strânse între **activitățile de învățare și conținuturile oferite**, pe de o parte, și **experiența proprie a elevilor** (directă și mediată de sursele de informare), pe de altă parte. Programa oferă premisele pentru **construirea unei reprezentări asupra realității înconjurătoare, de la nivelul localității natale, până la dimensiunile planetei**. Aceasta presupune și valorificarea informației specifice din mass-media (referitoare la orizontul apropiat, regiune, județ, țară, Europa, lumea contemporană), care este complementară observării directe.

Astfel, prezenta formulă de construcție a conținuturilor, în relație cu obiectivele învățării, facilitează elevului un **demers introductiv în geografie: de la localitatea natală la planetă**.

Noul curriculum de geografie dezvoltă sensibil dimensiunea socială a acestei discipline și apelează la elemente, fenomene și informații relevante pentru viața cotidiană a elevului.

Curriculumul permite o organizare flexibilă a instruirii, a grupării conținuturilor în concordanță cu reperele majore ale contextului educațional.

În vederea optimizării procesului didactic propriu-zis, pot fi valorificate următoarele sugestii de aplicare:

- utilizarea informației (directe și indirecte) în mod prioritar, pentru atingerea obiectivelor de referință asumate prin planificarea anuală și prin proiectarea unităților de învățare;
- dimensionarea conținuturilor și a informației la elementele esențiale, strict necesare atingerii obiectivelor asumate; sub raport educațional, utilizarea unor conținuturi „în sine”, a unor termeni și denumiri presupuse din perspectiva unei tradiții, nu poate duce la creșterea performanțelor școlare;
- realizarea unor exerciții de raportare permanentă, de la parte (orizontul apropiat și local) la întregul în care se înscrie, prin treceri succesive de scară;
- realizarea unei corelații mai strânse cu obiectivele și conținuturile disciplinelor care fac parte din aceeași arie curriculară – *Istorie, Educație civică* –, dar și cu alte discipline ca, de exemplu, *Limba și literatură română, Științe ale naturii, Matematică*.
- utilizarea unor forme variate de evaluare, care să permită identificarea corectă a performanțelor școlare (teste scrise, portofolii, evaluare orală);
- utilizarea unor exerciții și activități de învățare care să stimuleze perceperea realității înconjurătoare (de la localitatea natală la planetă), ca un întreg.

Pentru accesibilizarea învățării, este necesară utilizarea unor suporturi educaționale variate: hărți, atlase, fotografii, filme documentare, jurnale de călătorie, caiete de activitate independentă, fișe, ghiduri, materiale didactice etc.

OBIECTIVE CADRU

1. Reprezentarea spațiului geografic (de la localitate la planetă)
2. Relaționarea elementelor geografice, pe baza unor surse diferite
3. Utilizarea adecvată a limbajului specific geografiei
4. Manifestarea unui comportament favorabil ameliorării relațiilor dintre om și mediul înconjurător

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

1. Reprezentarea spațiului geografic (de la localitate la planetă)

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:</i>
1.1. să se situeze corect în spațiul imediat, apropiat și local	- exerciții de localizare empirică, pe teren și pe hartă, a elementelor din orizontul imediat, local și apropiat; - recunoașterea și localizarea, în diferite surse de informare (ex. fotografii, diapozitive etc.), a unor obiecte aparținând spațiului imediat, apropiat și local;
1.2. să aprecieze în mod empiric distanțe accesibile direct	- exerciții (pe teren) de apreciere empirică și de măsurare a unor distanțe accesibile;
1.3. să utilizeze mijloace elementare de orientare (puncte cardinale, alte repere observabile) în spațiul apropiat, al orizontului local și al țării	- exerciții de localizare a elementelor din orizontul imediat, din cel local și din țară, cu ajutorul unor repere (construcții, râuri, forme de relief etc.) și al punctelor cardinale; - realizarea unor reprezentări cartografice simple ale orizontului apropiat și local;
*1.4. să utilizeze, la nivelul țării, al Europei, al planetei, mijloace elementare de reprezentare a spațiului (imediat, apropiat, local)	- exerciții de realizare a unor reprezentări cartografice simple referitoare la țară, la Europa, la planetă (pe baza utilizării semnelor convenționale și a scării de proporție);
1.5. să localizeze corect elemente ale spațiului geografic (de la localitate la planetă), într-un context dat	- exerciții de recunoaștere a unor elemente ale spațiului geografic local, pe harta județului, a țării, a Europei; - exerciții de localizare, în situații diferite – de ex., pe harta județului, a țării și a Europei; - întocmirea, pe harta județului / a țării / a continentului, a unor itinerare / trasee imaginare care reunesc aceleași elemente ale spațiului geografic;
*1.6. să coreleze elemente din realitate cu reprezentarea lor cartografică, utilizând scara de proporție și legenda	- exerciții de comparare a elementelor din realitate și a celor de pe hartă;

2. Relaționarea elementelor geografice, pe baza unor surse diferite

Obiective de referință	Exemple de activități de învățare
<i>La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:</i>	<i>Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:</i>
2.1. să observe progresiv elemente din realitatea înconjurătoare	- exerciții de observare nederijată și derijată;
2.2. să înregistreze date specifice geografiei, observate sau deja prelucrate	- exerciții de notare (înregistrare), sub diferite forme (fișe, tabele, grafice simple etc.), a datelor observate;

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:

- 2.3 să identifice în diferite surse de informare (texte, hărți, imagini etc.) caracteristici ale realității înconjurătoare
- 2.4 să descopere relații simple între diverse elemente din mediul înconjurător, direct sau percepute mediat (redate în diferite moduri)
- *2.5 să compare elemente și relații reprezentate la niveluri și la scări diferite (de la orizontul apropiat la planetă)
- *2.6 să situeze anumite elemente grafice într-o ierarhie spațială (de la localitate la planetă)

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:

- enumerarea, în texte, în fotografii și pe hărți, a unor elemente referitoare la realitatea înconjurătoare;
- prezentarea unor caracteristici ale realității înconjurătoare, folosind surse de informare diferite;
- identificarea de corespondențe între elemente observate direct și mediat;
- exerciții de grupare / de discriminare a unor elemente reprezentate la niveluri și la scări diferite, pe baza unor caracteristici date;
- completarea unor fișe de observare;
- compararea succesivă a unor hărți realizate la scări diferite.

3. Utilizarea adecvată a unor limbajului specific geografiei

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:

- 3.1 să construiască enunțuri simple și dezvoltate despre fenomene și fapte observate în realitatea înconjurătoare
- 3.2 să descrie în enunțuri simple elemente reprezentate pe suporturi cartografice
- *3.3 să elaboreze enunțuri explicative referitoare la fenomene din lumea înconjurătoare, pe baza observării directe a acestora

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:

- exerciții de descriere succintă, cu ajutorul termenilor specifici, a unui element observat direct sau mediat;
- exerciții de descriere succintă a caracteristicilor unor fenomene și fapte observate în realitatea înconjurătoare;
- exerciții de completare a unor enunțuri lacunare, pornind de la un suport cartografic;
- descrierea dirijată după o hartă simplă, pe baza unui vocabular de sprijin;
- formularea unor răspunsuri la întrebări, referitoare la fenomene observate;
- exerciții de explicare a unor relații vizibile între elemente.

4. Manifestarea unui comportament favorabil ameliorării relațiilor dintre om și mediul înconjurător

Obiective de referință

La sfârșitul clasei a IV-a elevul va fi capabil:

- 4.1 să își exprime interesul pentru cunoașterea mediului înconjurător, identificând diferite modalități de conservare și de ocrotire a mediului înconjurător
- 4.2 să colaboreze cu cei din jur, în spiritul inițiativei față de protecția mediului de viață

Exemple de activități de învățare

Pe parcursul clasei a IV-a se recomandă următoarele activități:

- explorarea mediului din orizontul local și apropiat, inclusiv a consecințelor intervenției omului (pozitive sau negative);
- realizarea unui plan individual de observare a unor fenomene de degradare a mediului din zona de reședință;
- jocuri de rol;
- realizarea unor proiecte de grup.

CONȚINUTURI

(introducere în geografie: de la localitatea natală la planetă)

(1) ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ORIZONTULUI APROPIAT ȘI LOCAL

1.1. Orizontul apropiat

Sala de clasă, școala, cartierul, localitatea. Orientarea în orizontul apropiat
Planul clasei, al școlii, planul locuinței, al cartierului și al localității

1.2. Orizontul local

Linia orizontului. Punctele cardinale

Harta simplă a orizontului local și orientarea pe aceasta. **Hărți diferite ale orizontului local*

1.3. Caracteristici geografice ale orizontului local

Elemente generale despre relieful, hidrografia, vegetația, populația și așezările omenești ale orizontului local

**Aplicații practice în orizontul local*

**1.4. Repere de timp (ora, ziua, săptămâna, luna, anotimpul, anul) în explicarea unor modificări ale realității observate*

1.5. De la orizontul local la țară

Treceri succesive de scară ilustrate pe hărți

(2) ELEMENTE DE GEOGRAFIE A ROMÂNIEI

2.1. Caracteristici geografice generale

Limitele și vecinii

Relieful (caracteristici generale și trepte de relief). *Unități majore de relief**

Clima, apele, vegetația, animalele și solurile – aspecte generale

Locuitorii și așezările omenești

Principalele activități economice

2.2. Marile unități geografice ale țării (prezentare generală):

a) Carpații

b) Dealurile și podișurile

c) Câmpiile

d) Studiu de caz: caracterizarea generală a unei unități geografice

2.3. Organizarea administrativă

Prezentarea localității natale, a reședinței de județ și a județului

**Harta administrativă*

București – capitala României

(3) ROMÂNIA ÎN EUROPA ȘI PE GLOB

3.1. România în Europa

Țările vecine. **Scurtă prezentare geografică a țărilor vecine*

3.2. Europa - un continent la nivelul planetei

Caracteristici geografice generale. Uniunea Europeană

3.2. Terra - planeta oamenilor

**Momente importante în descoperirea planetei*

Terra - o planetă a sistemului solar

* Temele marcate cu litere italice și asterisc reprezintă curriculum la decizia școlii. Ele devin obligatorii atunci când se optează pentru curriculum extins.

STANDARDE CURRICULARE DE PERFORMANȚĂ
(pentru finele învățământului primar)

Obiectiv cadru	Standard
1. Reprezentarea spațiului geografic (de la localitate la planetă)	S.1. Identificarea elementelor observabile ale spațiului geografic apropiat S.2. Clasificarea elementelor observabile din realitatea înconjurătoare
2. Relaționarea elementelor geografice pe baza unor surse diferite	S.3. Identificarea raporturilor dintre elemente observabile și reprezentarea lor pe suporturi cartografice simple S.4. Descrierea unei realități pe baza unor imagini S.5. Identificarea unor relații elementare pe baza unor observații sau pe baza unor surse diferite
3. Utilizarea adecvată a limbajului specific geografiei	S.6. Utilizarea termenilor de bază în contexte date